

Pernička, Radko Martin

Římské nástěnné malby z Augsburgu

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1958, vol. 7, iss. E3, pp. 155-156

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109358>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ZPRÁVY

Friedrich Pfister: Alexander der Grosse in den Offenbarungen der Griechen, Juden, Mohamedaner und Christen. Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin, Schriften der Sektion für Altertumswissenschaft, 3. Berlin 1956. 55 stran.

Osobnost a činy velikého dobyvatele, Alexandra Makedonského, byly velmi populární po celý starověk i středověk; vždyť se o něm dochovaly písemné i ústní zprávy asi v 35 jazycích. F. Pfister dokazuje zajímavým způsobem, že hlavní zásluhu o to nemají antičtí historikové a romanopisci, nýbrž náboženská tradice. Ta během doby rozmnožila četná proctví, která se k Alexandrovi vázala, a líčila Alexandra stále legendárněji. Velký význam tu měli zejména alexandrijští Židé, kteří vydávali Alexandra za chráněnce svého jediného boha. To pojetí totiž přejala, arci se změnami, i mohamedáni i křesťané, takže se o rozšíření Alexandrovy popularity ve středověku nejvíce zasloužila tato tři světová monotheistická náboženství. Autor uvádí mnoho dokladů, které potvrzují správnost jeho koncepce, a také jeho jednotlivé interpretace jsou promyšlené, ale přesto se obávám, že zabíhá tu a tam poněkud do jednostrannosti.

Josef Češka

S. Georgieva—V. Velkov: Bibliografija na bŭlgarskata archeologija. (1879—1955). Sofia 1957. Stran 384.

Bulharská akademie věd oslavila r. 1956 třicet pět let trvání Archeologického institutu a vydala při té příležitosti důkladnou bibliografii archeologických prací týkajících se bulharského území. Sestavili ji Soňa Georgieva a Velizar Velkov a zachytili v ní přes 6300 prací za posledních téměř osmdesát let. Vlastní bibliografie je v knize rozdělena do čtrnácti kapitol, z nichž každá (kromě I., XI. a XIV.) má několik oddílů. Práce v jednotlivých těchto oddílech jsou seřazeny podle abecedního pořádku jmen autorů.

Prvních osm kapitol je uspořádáno chronologicky. V I. kapitole jsou uvedena díla všeobecná (str. 27—29). Potom následuje bibliografie s tematikou prvobytně pospolné společnosti (str. 30—43), dále pak práce o Thrácích, Makedoncích, Keltech a Illyrech (str. 44—63), o řecké kolonizaci (str. 64—67), o římské a raně byzantské době (str. 68—99), o Slovanech a jejich osídlení Balkánského poloostrova (str. 100—105), o prvním a druhém bulharském státě (str. 106—151) a posléze o tureckém panství v Bulharsku, a to až do XIX. stol. (str. 152—175). V těchto kapitolách jsou vždy uvedeny práce o pramenech, dějinách, historickém zeměpisu, chronologii a pod., načež následují díla zabývající se kulturou, hospodářskými poměry, způsobem života, náboženstvím atd. V IX.—XI. kapitole (str. 176—232) se uvádějí práce epigrafické, numismatické a anthropologické, XII. kapitola (str. 233—277) obsahuje publikace různé materiálu k archeologické mapě Bulharska a XIII. kapitola (str. 278—292) přehled činnosti archeologických a musejních společností. Jakožto XIV. kapitola jsou připojeny bulharské práce, které se netýkají bulharského území (str. 293—298). Podrobné rejstříky (str. 299—374) knihu uzavírají.

Práce v bibliografii uvedené jsou většinou psány bulharsky; překlad jejich titulu do některého světového jazyka je připojen pouze tehdy, má-li práce cizojazyčné resumé. Proti tomu jsou nadpisy všech děl, která jsou psána jinak než bulharsky, přeloženy do bulharského. Rejstříky jmeně a seznamy periodik jsou otištěny v cyrilském i latinském písmu, a to podle toho, o jaké autory a edice jde; rejstřík místních jmen je otištěn jen bulharsky, kdežto věcný ukazatel má za bulharskými hesly francouzský překlad. Bulharsky a francouzsky je otištěna také předmluva akad. Kr. Mijateva (str. 7—17), několik poznámek s redaktorskými vysvětlivkami (str. 18—25) a obsah.

Josef Češka

Římské nástěnné malby z Augsburgu. Římským nástěnným malbám v severnějších evropských provinciích byla zatím věnována jen omezená pozornost; dosud nejlépe zpracovány jsou švýcarské nálezy (W. Drack v r. 1950) Z německého území byly publikovány především nálezy z Trevíru, Kolína nad Rýnem a Bonnu. Další obohacení představuje nyní uveřejnění

dokladů z Augsburgu v Bavorsku, které podal *Klaus Parlasca* v 7. sešitě řady *Materialhefte zur bayerischen Vorgeschichte (Römische Wandmalereien in Augsburg, 1956)*. Fragmenty nástěnných maleb z Augsburgu dokládají kromě jednoduchého rámového dělení stěny také složitější ornamentální i figurální (námět s Niobidami) způsoby výzdoby interiéru a paří, pokud je lze datovat, do prvních dvou staletí našeho letopočtu. Dosavadní nálezy ukazovaly, že nástěnná malířská výzdoba v horním Podunají byla vzácnější než na území Gallie a Porýní, a že doklady z Rhaetie úzce souvisí s malbami z rýnsko-gallského prostoru. Tento názor potvrzují i augsburské nálezy. P. však správně zdůraznil, že tyto úzké vztahy Rhaetie k rýnsko-gallskému prostoru nelze generalisovat pro všechny kategorie hmotných památek, neboť jiný druh stavební dekorace (bohužel v Rhaetii dosud hodně vzácný), mosaiky, dosvědčuje naopak silné působení jiného centra, Salzburgu. — *Parlasca*ova stručná studie (29 stran textu) je doplněna 7 vyobrazeními v textu a 20 tabulkami (dvě jsou barevné a velmi dobré úrovně), které vhodně a názorně předvádějí augsburské doklady.

M. R. Pernička

Merovejské pohřebiště v Bavorsku. Z pera mnichovského universitního profesora Dr. *Joa-chima Wernera* pochází stručné, ale výstižné souhrnné zpracování většího řadového pohřebiště ze VII. stol. n. l. u Mindelheimu v jihozápadním Bavorsku, které vyšlo pod titulem „Das alamannische Gräberfeld von Mindelheim“ jako 6. sešit řady *Materialhefte zur bayerischen Vorgeschichte* v r. 1955. Toto pojednání v lecčems navazuje na dřívější autorovu práci o alamanském pohřebišti v Bülachu (J. W., *Das alamannische Gräberfeld von Bülach, Basel 1953*).

Význam mindelheimského pohřebiště, na němž bylo v r. 1934 amatérsky a potajmu odkryto 33 hrobů, v r. 1951 pak při řádném zachraňovacím výzkumu 127 hrobů, snižuje to, že mnoho hrobů bylo rozrušeno (necelá čtvrtina byla vyloupena) a dokumentace k hrobům z r. 1934 je minimální nebo vůbec žádná. Také převážně již strávený osteologický materiál neumožnil anthropologické zpracování. Přesto se J. W. podařilo na základě analýsy pásových kování a zbraní stanovit tři nálezkové horizonty, datované přibližně do jednotlivých třetin VII. století, a prokázat, že se na tomto pohřebišti počalo pohřbívat od středu, takže v podstatě jsou periferní hroby nejmladší. Z materiálu jsou nejbohatší a nejvýznamnější garnitury zdobených pásových kování; naproti tomu překvapuje velmi skrovný počet nalezených spon. J. W. připisuje pohřebiště alamanskému sídlišti, dosud neznámému, které mělo být založeno v druhé polovině VI. století. Ve společenských závěrech je J. W. opatrný; soudí, že sociální rozdíly byly poměrně malé. Hrobové nálezy dále dosvědčují, že obyvatelé znali křesťanskou víru, i když se uchovávaly ještě některé starší náboženské obyčeje. Přítomnost cizích výrobků prokazuje silné vztahy alamanské oblasti k langobardské Itálii i spojení s Franskou říší. Pojednání je doplněno na str. 19—40 katalogem hrobových nálezů (hroby z r. 1934 popsal G. Kossak) a vzhledem k rozsahu práce velkým počtem fotografických a kresebných reprodukcí (kresebné tabulky jsou však dosti nepřehledné a v textu nejsou odkazy na vyobrazení bez chybiček).

M. R. Pernička

Periodika a publikace Ústavu klasických studií při londýnské universitě (Institute of Classical Studies of the University of London). Ústav klasických studií, nově při londýnské universitě zřízený, vydává počínaje rokem 1954 svůj vlastní časopis *Bulletin of the Institute of Classical Studies of the University of London*. Každý rok vychází pravidelně jedno číslo — vedle zvláštní řady nepravidelně vydávaných doplňkových publikací (*Supplementary Papers*). Původně měl *Bulletin* obsahovat jen dnešní druhou část každého ročníku, totiž seznamy prací, které byly v běžném roce na britských universitách připravovány anebo již předloženy k získání akademických titulů z klasické filologie. Když však byl při Ústavě klasických studií pod vlivem *Ventrisova* pokusu o rozluštění lineárního písma B zřízen zvláštní lineární seminář (*Minoan Linear B Seminar*), začalo se jevit žádoucím, vydávat tiskem i některé práce, které z tohoto semináře vzešly. Ale ani u tohoto stadia se vývoj časopisu nezastavil. S postupem doby přestávala být i lineární problematika jediným střediskem zájmu vydavatelů *Bulletinu*, a tak vznikl časopis, který dnes uveřejňuje kratší studie z celé široké oblasti vědy o antickém starověku.

Obdobně vědecká část prvního ročníku *Bulletinu* (1954) je věnována ještě toliko lineárnímu písmu B. Stěžejní práci je tu *Ventrisova* studie *Mycenaean Epigraphy: Suggested Code of Practice* (str. 3—10); autor v ní zveřejnil svůj návrh, jak jednotně vydávat, resp. prepisovat a citovat lineární texty — připojena je tabulka slabičných znaků s jejich fonetickými hodnotami, proti JHS 73 (1953), str. 86, podstatně doplněná. Několik kratších článků uveřejnil